

Oponentský posudek na disertační práci Mgr. Evy Rozehnalové
Reliabilita a validita sociomapování komunikace. Katedra psychologie FF
UK, Praha 2013

Předložená práce se týká tématu, které je relativně nové a originální. Technika sociomapování je produkt tvořivého úsilí českých psychologů sdružených kolem vůdčího ducha doc. R. Bahbouha. Je jistě možné tvrdit, že „*nihil novi sub sole*“ s odvoláním na předchozí sociogramy z dílny J.L. Morena a pozdější sociometrii, ovšem podoba a využitelnost sociomapování posunuje celý postup o kvalitativní skok kupředu. 3D grafická podoba interpersonálních vztahů skupiny jako výstup sociomapování nabízí výrazně užitečnější informace o dynamice ve skupině a jejích potencích. A právě to chce v předložené práci zkoumat Mgr. Rozehnalová.

Práce má pro čtenáře srozumitelnou strukturu, příjemnou grafiku a je podložena mimořádně bohatým seznamem odborných literárních zdrojů. Čtenářsky vděčné jsou také diskuse na konci každé kapitoly

Celou práci procházejí vlastně dvě základní myšlenky: že je třeba ověřit reliabilitu spolu s validitou sociomapování, a současně že je důležité se také ptát na to, zda nabídka rozkrytých a sociomapováním zachycených skupinových vazeb (a jejich tušené dynamiky) může vést k žádoucí reflexi členy takových skupin a následné zhodnocení v lepší a efektivnější komunikaci, včetně lepší atmosféry ve skupině. Autorka hned zpočátku postuluje myšlenku, že pozitivní vize přitahují i pozitivní výsledky (viz str. 4), resp. že rozhodnutí zlepšení komunikace pomáhá zvýšit i naši spokojenost s ní. Je ovšem možné poznamenat, že když už se rozhodneme do něčeho významně investovat energii, tak se očekávání pozitivních výsledků vcelku logicky váže na potřebu naší osobnostní kongruence.

Základní kapitola je věnovaná komunikaci malých skupin a vztahu komunikace k efektivitě, výkonnosti skupiny. Chvályhodné je, že nejde o žádné elementární učebnicové údaje, ale o nejnovější vědecké poznatky a závěry mnoha studií. Po tématu metod diagnostiky komunikace malých skupin se autorka již zaměřuje na vlastní studium komunikace pomocí sociomapování a empirické ověřování jeho reliability a validity. Téma komunikace je ovšem základní pro celou práci. Na str. 175 to autorka explicitně píše „V této práci jsme se snažili připomenout klíčovou roli tématu komunikace pro efektivní fungování skupin“. Takto to ovšem může vyznít jako vcelku banální pravda (nehledě na poněkud nešťastný výraz „snažili jsme se“ – autorka to přece cílevědomě a kriticky dělala...). Jde o to, že autorka ukazuje, jak je možné efektivitu, resp. výkonnost skupiny akcelarovat/ zvyšovat jistým konkrétním způsobem stimulace komunikování. Na základě autorčina konstatování o pozitivním vlivu stimulace komunikace na

další efektivitu skupiny se ptám, jestli autorka (alespoň teoreticky) zvažovala efekt různým možným podob stimulace komunikace a také délku trvání takového efektu.

K techničtějším detailům práce (konkrétně např. k postupu měření reliability a validity a především k psychometrickým aspektům se zde nebudu vyjadřovat, protože přesahují již do mě méně známých oblastí. Nicméně jsou v základě psané srozumitelně, ve smyslu proč a jak...

Kapitola „Souhrnná diskuse a návrhy dalších oblastí výzkumu“ (str. 167 a další) je také velmi vydařená. Vlastně anticipuje čtenářovy otázky, jak se bude sociomapování pravděpodobně vyvíjet a kde bude nacházet další významné možnosti uplatnění.

Jen ještě drobná poznámky: na str. 172 autorka píše „Přestože se SRM uplatnil...“ Bylo by třeba tu zkratku vysvětlit (nemohu v textu dohledat, je-li tomu tak někde dříve. Pravděpodobně jde o anglickou zkratku sociomapování. A podobně zmínka o 360 stupňové zpětné vazbě (str. 172) by zasloužila trochu podrobnější výklad, než který je nabízen.

Předložená práce splňuje požadavky kladené na práci disertační a já ji doporučuji k obhajobě před příslušnou oborovou radou.

Praha, 16. 7. 2013

Jiří Šípek